

**Poradenské
a konzultačné
pracoviská
pre klasifikáciu**

Štatistický úrad SR v súvislosti so zánikom ČSFR a prevzatím pôsobnosti bývalého Federálneho štatistického úradu v oblasti štatistických klasifikácií informuje, že vydáva zoznam odporúčaných poradenských a konzultačných pracovísk pre jednotnú klasifikáciu priemyselných odborov a výrokov, jednotnú klasifikáciu stavebných objektov a stavebných prác výrobného povahy a pre jednotnú klasifikáciu výkonov.

Poverenie funkciou poradenského pracoviska vychádza z odbornej spôsobilosti, vyplývajúcej z predchádzajúcej praxe v oblasti klasifikácie a číselníkov.

Poradenské pracoviská sa vo svojej činnosti riadia zásadami činnosti a pokynmi, ktoré vydá Štatistický úrad SR v Spravodajcovi ŠÚ SR.

Organizácie, podnikatelia a ďalšie orgány sa môžu obracať na poradenské pracoviská so žiadosťou o overenie správnosti zaradenia výrokov a výkonov do klasifikácie a o oznámenie prideleného kódu zodpovedajúcej klasifikácie.

Činnosť odporúčaných poradenských pracovísk je založená na hospodársko - zmluvnom vzťahu medzi žiadateľom a poradenským pracoviskom. ŠÚ SR nie je účastníkom týchto zmluvných vzťahov, ale poskytuje výklad zaradenia do klasifikácie na vyžiadanie orgánov ústrednej štátnej správy.

Zmeny a doplnky zoznamu poradenských pracovísk vydá ŠÚ SR v Spravodajcovi ŠÚ SR.

Zoznam poradenských a konzultačných pracovísk pre klasifikáciu podľa kódov odborov je k nahliadnutiu i na Okresnom oddelení Štatistického úradu SR v Nových Zámkoch.

Ing. Daniela Maďarová
riaditeľka OO ŠÚ SR

**OBYVATEĽSTVO OKRESU NOVÉ ZÁMKY
PODĽA POSLEDNÝCH TROCH SČÍTANÍ**

Zloženie obyvateľstva podľa pohlavia a zloženie podľa veku (označované ako biologická štruktúra obyvateľstva) predstavujú základné demografické štruktúry obyvateľstva.

Obyvateľstvo okresu Nové Zámky podľa vekových skupín a podľa pohlavia

Tabuľka 1

Veková skupina	k 1.12.1970		k 1.11.1980		k 3.3.1991	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
0 - 4	5450	5163	6472	6245	5057	4826
5 - 9	5888	5760	6084	5958	5843	5600
10 - 14	6722	6269	5373	5088	6421	6192
15 - 19	7114	6894	5840	5717	6152	6075
20 - 24	6088	5713	646	5971	5252	4991
25 - 29	4628	4661	6522	6207	5384	5410
30 - 34	4393	4471	5354	5227	5928	5637
35 - 39	4538	4611	4385	4534	6226	6116
40 - 44	4850	5055	4146	4360	5194	5272
45 - 49	4939	5418	4265	4503	4062	4353
50 - 54	2829	3374	4382	4871	3758	4223
55 - 59	3955	4531	4310	5074	3552	4232
60 - 64	4014	4494	2379	3055	3471	4479
65 - 69	3102	3697	3049	3978	3127	4416
70 - 74	2193	2819	2678	3489	1604	2533
75 - 79	1116	1728	1531	2420	1477	2558
80 - 84	517	835	778	1359	905	1764
85 +	276	422	269	603	373	997
nezistené	41	33	133	126	1	5
SPOLU	72 653	75 948	74 414	78 785	73 787	79 679

Pozn.: Ako vyplýva z údajov uvedených v tabuľke 1, pri každom sčítaní ľudu sa vyskytuje skupina obyvateľstva s nezisteným vekom. Túto skupinu pri rozbere neberieme do úvahy, budeme teda uvažovať s počtami obyvateľstva podľa tabuľky 2.

Upravené počty obyvateľstva okresu Nové Zámky

Vybrané ukazovatele rýchlosti procesu starnutia

Tabuľka 2

Rok	muži	ženy
1970	72 612	75 915
1980	74 281	78 659
1991	73 786	79 674

Tabuľka 3

Rok	kz, s	kz, c	kz, m
1970	17.30	53.80	36.50
1980	20.66	56.76	36.10
1991	19.80	53.82	34.02

(pokračovanie na str. 3)

(dokončenle zo str. 2)

Koeficient celkovej závislosti (kz,c) vyjadruje skutočnú zaťaženosť produktívneho obyvateľstva neproduktívnymi skupinami obyvateľstva. Vekové hranice u skupín predproduktívneho a poproduktívneho veku možno voliť s ohľadom na dĺžku prípravy väčšiny mládeže na povolanie a na vek pri odchode do dôchodku. V okrese to znamená, že na 100 obyvateľov vo veku 15 až 64 rokov v roku 1991 pripadalo 53,8 obyvateľov v predproduktívnom a poproduktívnom veku.

Koeficient závislosti mladých obyvateľov (kz,m) poukazuje na stupeň zaťaženia obyvateľstva v produktívnom veku kontingentom obyvateľstva predproduktívneho veku. To znamená, že pri porovnaní sledovaných rokov badať postupný pokles počtu obyvateľstva v predproduktívnom veku na 100 obyvateľov v produktívnom veku. Proces starnutia obyvateľstva má teda významné dôsledky na podiel pracovného kontingentu obyvateľstva, t.j. potenciálneho zdroja aktívneho obyvateľstva. Vplyva na veľkosť prílivu dorastu do produktívneho veku, na zmeny vo vekovej štruktúre produktívneho obyvateľstva i na stupeň ekonomickej aktivity obyvateľstva.

Grafickým zobrazením vekovej štruktúry mužov a žien v populácii je dvojitý histogram, nazývaný veková pyramída. Ak miesto histogramu použijeme polygón, dostaneme strom života.

Podľa švédskeho demografa A.G.Sundbärga sa v reprodukčnom veku nachádza spravidla okolo 50 % členov populácie. Podľa zastúpenia detskej a postreprodukčnej zložky v druhej polovici populácie, určil Sundbärg tri populačné typy. Uvedená klasifikácia je východiskom pri porovnávaní vekových štruktúr rôznych populácií i pri sledovaní vývoja populácií. Ak porovnáваме vekové pyramídy podľa jednotlivých sčítaní, možno povedať, že vekové zloženie obyvateľstva okresu k 1.12.1970 sa blíži z hľadiska spomenutej klasifikácie k progresívnemu typu populácie, t.j. je charakterizované vysokým podielom detí, vysokou intezitou úmrtnosti, najmä mladších detí, malým podielom starých osôb a relatívne nízkou strednou dĺžkou života. Z uvedených údajov by bolo zaujímavé zistiť priemerný vek mužov a žien, vekový medián mužov a žien a index staroby.

Priemerný vek, vekový medián a index staroby obyvateľov okresu NZ Tabuľka 4

Rok	Priemerný vek		Vekový medián		Index staroby	
	muži	ženy	muži	ženy	is(a)	is(b)
1970	33.50	35.76	27.31	29.71	113.19	71.52
1980	33.74	36.62	28.27	30.93	125.57	72.65
1991	34.13	37.65	30.22	33.74	128.08	81.63

Priemerný vek žijúcich mužov aj žien sa zvýšil. Je to spôsobené najmä zmenou vekovej štruktúry obyvateľstva. V roku 1970 bol vyšší podiel obyvateľstva v nižších vekových skupinách.

V roku 1991 sa v porovnaní s rokom 1970 zvýšil podiel obyvateľstva vo vyšších vekových skupinách. Vekový medián predstavuje hodnotu, ktorá rozdeľuje obyvateľstvo na dve rovnako početné skupiny. Z porovnania hodnôt priemerného veku a vekového mediánu vyplýva, že mediánový vek je vždy nižší ako priemerný vek. Toto vyplýva zo skutočnosti, že rozdelenie obyvateľstva podľa veku je vždy favostranne asymetrické.

Index staroby je prepočítaný dvoma spôsobmi. Najskôr vyjadruje pomer obyvateľstva v postreprodukčnom veku k obyvateľstvu v detskom veku (pri skúmaní obyvateľstva z hľadiska reprodukčného na označenie obyvateľstva vo veku 0 až 14 rokov možno použiť pojem predproduktívny vek, resp. detský vek). V našom prípade je index označený is(a). V druhom prípade možno index staroby vypočítať tiež ako pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, t.j. is(b). Hodnoty oboch indexov staroby majú vzrastajúcu tendenciu. Zvýšenie hodnoty indexu staroby signalizuje prechod populácie v okrese z progresívneho na stacionárny až regresívny typ. Za vhodný ukazovateľ rýchlosti procesu starnutia populácie sa považuje koeficient zaťaženia produktívneho kontingentu poproduktívnym kontingentom (resp. koeficient závislosti starých obyvateľov). Naše označenie kz, s. To znamená, že v roku 1970 na 100 obyvateľov vo veku 15 až 64 rokov, pripadalo 17,3 obyvateľov 65 a viac ročných, v roku 1980 už 20,7 a v roku 1991 19,8 obyvateľov starších ako 65 rokov (vrátane) pripadalo na 100 obyvateľov vo veku 15 až 64 rokov.

Vekové zloženie obyvateľstva k 1.11.1980 sa blíži viac k stacionárnemu typu populácie, čo znamená, že dlhodobý pokles pôrodnosti dosiahol hranicu, kedy počet narodených iba nahradzuje obyvateľstvo v reprodukčnom veku, t. j. obyvateľstvo početne nerastie.

Vekové zloženie obyvateľstva k 3.3.1991 sa podobá skôr na regresívny typ populácie, ten vzniká tam, kde detská zložka početne nenahradzuje obyvateľstvo v reprodukčnom veku a celkový počet populácie sa dlhodobo znižuje.

Ing. Renáta Dušová
OO ŠU SR Nové Zámky